

TEMATIKUS SZAKOSZTÁLY

FIP KIÁLLÍTÁSOK

**TEMATIKUS VERSENYGYŰJTEMÉNYEINEK
ELBÍRÁLÁSÁRA SZOLGÁLÓ
KÜLÖNLEGES
RENDELKEZÉSEK
(SREV)
ÉS
IRÁNYELVEK
(GUIDELINES)**

ÉRVÉNYES:

2024 AUGUSZTUS ELSEJÉTŐL A MAGYAR TEMATIKUS KIÁLLÍTÓK SZÁMÁRA

A MAGYAR BÉLYEGGYŰJTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE KIADVÁNYA

A KORÁBBI, 2002-BEN KIADOTT TEMATIKUS SZABÁLYZAT
FORDÍTÁSÁT DUNAI PÉTERNEK,
A SZERKESZTÉST KALLÓS PÉTERNEK
KÖSZÖNJÜK

JELEN KIADVÁNY SZERKESZTŐI:
BÁNÁS ARTÚR ÉS VAJDA HENRIK

2024 AUGUSZTUS

BEVEZETÉS

A tematikus kiállítási anyagokra vonatkozó FIP-versenyszabályok az elmúlt évek nemzetközi zsűrizési gyakorlatában is megfigyelhető módon jelentősen megváltoztak a magyar kiállítók számára 2002-ben közreadott *Különleges rendelkezések és Irányelvek* című kiadványhoz képest. Ez a Különleges Szabályzat (SREV) és az arra vonatkozó Irányelvek 2000-ben jóváhagyott kiadásának fordítása.

Jelen kiadvány az eredetileg 2018-ban a FIP által jóváhagyott, majd a későbbiekben megerősített, végül 2022-ben hatályba léptetett SREV-en és Irányelveken alapul. Szerkezetében – annak ismertsége és a mintegy 20 éves használat bizonyította jó gyakorlati használhatósága miatt – a korábbi magyar kiadványt követi.

A FIP eredeti tematikus szabályzatai – például a változások tanulmányozása, illetve vitás kérdésekben a mérvadó szövegváltozat megtalálhatósága érdekében – a következő helyen érhetők el:

SREV és Irányelvek (angol, 2000-2018):

<https://web.archive.org/web/20160422082148/http://www.f-i-p.ch/>

SREV és Irányelvek (angol, 2018-): https://www.f-i-p.ch/wp-content/uploads/TH_GUIDELINES_2018_New_FINAL.pdf

Jelen kiadvány szerkesztői:

Bánás Artúr és Vajda Henrik

KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK

TEMATIKUS VERSENYGYŰJTEMÉNYEK F.I.P. KIÁLLÍTÁSOKON VALÓ ELBÍRÁLÁSÁHOZ

1. Versenykiállítások

A FIP-kiállításokon bemutatott versenygyűjtemények értékelésére vonatkozó *Általános Szabályzat (GREV)* 1.4 cikkelyével összhangban azért került sor e *Külön rendelkezések* kidolgozására, hogy az abban foglalt alapelveket a tematikus versenygyűjtemények tekintetében kiegészítsék.

Részletes magyarázatukat a *Különleges Szabályzatra* vonatkozó *Írányelvek* tartalmazzák.

2. Versenygyűjtemények

A tematikus versenygyűjtemény - a 3.2.1 pontban meghatározott módon - egy téma köré épül fel, adott terv szerint, tematikus és filatéliai ismereteket (tudást) mutatva be a gyűjtemény alkotóelemein keresztül. Ennek a tudásnak az anyag lehetséges, legjobb kiválasztásában és elrendezésében, valamint a vonatkozó tematikai és filatéliai szöveg helyességében kell megnyilvánulnia.

3. Versenygyűjtemények felépítési alapelvei

3.1 A megfelelő filatéliai anyag

3.1.1 A tematikus versenygyűjtemény a megfelelő filatéliai anyag lehető legszélesebb körét alkalmazza (lásd GREV 3.2 pont¹)

3.1.2 Minden egyes darabnak kapcsolatban kell állnia a választott témával és a legvilágosabb formában és a leghatékonyabban kell

¹ Megfelelő az a filatéliai anyag, amelyet kormányhatóság, helyi, vagy magánpostai szervezetek, vagy más, megfelelő módon megbízott és meghatalmazott hatóságok postai továbbítás, vagy más postai közlés céljára bocsátottak ki, szándékoztak kibocsátani, vagy kibocsátásra előkészítettek, bérmentesítésre felhasználnak vagy érvényesnek tekintenek.

tematikai információt szolgáltatnia.

3.2 Tematikus feldolgozás (treatment)

A tematikus versenygyűjtemény a gyűjtemény vázából (cím és terv) és a váz egyes pontjainak kidolgozásából (kifejtéséből) áll.

3.2.1 Cím és terv

A cím – esetleg alcímekkel együtt – képezi a versenygyűjtemény tárgykörét.

A terv meghatározza a gyűjtemény felépítését és részegységeit és felöleli a cím valamennyi fontosabb vonatkozását. Minden tekintetben tematikus szempontok szerint kell felépülnie. A fő- és alfejezetek sorrendjének inkább a terv felépítését kell bemutatnia, semmint fő szempontjait felsorolnia.

A címet és a tervet a versenygyűjtemény elején kell bemutatni, a FIP egyik hivatalos nyelvén. (angol, francia, német, spanyol)

3.2.2 Kifejtés (*Development*)

A kifejtés a téma mélységében történő kidolgozását jelenti, célja, hogy az anyag minden vonatkozásban összhangban legyen a tervvel. A kidolgozás csak hiteles postai eredetű tematikus információt használhat, amely

- a kiadási célból, vagy a darab ábrájából;
 - a darab első- és másodrendű ábraelemeiből;
 - más postai jellegzetességekből
- ered.

A téma kidolgozásához elengedhetetlen:

- a választott téma alapos ismerete;
- magas fokú filatéliai ismeretek;
- olyan tematikus kísérőszöveg, amely kapcsolódik a témához és részletekbe is megy, ahol ez szükséges.

3.2.3 Újítás (*innováció*)

Az újítás megnyilvánulásai:

- új témák bevezetése;
- már meglévő, vagy ismert témák új szempontok szerinti bemutatása;
- az anyag újszerű feldolgozása.

Az újítás a feldolgozás valamennyi alkotóelemére vonatkozhat.

3.3 A filatéliai anyag minősítése

A filatéliai anyag és a téma közötti kapcsolatot világosan ki kell mutatni mindenütt, ahol ez nem nyilvánvaló.

4. Értékelési szempontok

A GREV 4. cikkelyében felsorolt általános szempontok a tematikus osztály sajátosságainak megfelelően alkalmazandók.

4.1 Tematikus feldolgozás (*Treatment*)

A feldolgozás értékelése a cím és a terv, a kifejtés és a versenygyűjteményben megnyilvánuló újszerűség alapján történik.

4.1.1 A cím és a terv elbírálásának alapjai:

- a terv és a cím közötti összhang;
- a tervlap jelenléte;
- a tervlap megfelelő volta;
- helyes, logikus és kiegyensúlyozott felépítés (fejezetek és alfejezetek);
- a téma kifejtéséhez szükséges valamennyi lényeges szempont érvényesülése.

4.1.2 A téma kifejtésének (*development*) értékelési szempontjai:

- a filatéliai anyag helyes kiválasztása és elhelyezése a terv alapján;
- a filatéliai anyag elemei és a tematikus szöveg közötti összefüggés;
- a kidolgozás mélysége az összefüggésekben, kölcsönös hivatkozásokban, elágazásokban, okokban és okozatokban;
- az egyensúly, ami akkor áll fenn, ha az egyes tematikus pontok a témán belüli jelentőségüknek megfelelően kapnak hangsúlyt a szövegben;
- a terv valamennyi pontjának kidolgozása.

4.1.3 Az innováció értékelése a 3.2.3 pont szerint történik.

4.2 Ismeretek, személyes tanulmányozás és kutatás

Az ismereteket, a személyes tanulmányozást és kutatómunkát tematikai és filatéliai szempontból kell értékelni.

4.2.1 Tematikai ismeretek és az ezzel kapcsolatos egyéni tanulmányi és kutatómunka értékelésekor az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- a tematikus szöveg helyessége, tömörsége és alkalmassága;
- az anyag helyes tematikai felhasználása;
- a témához kapcsolódó új tematikus felfedezések

4.2.2 Filatéliai ismeretek, személyes kutatás és tanulmány értékelése a következők figyelembevételével történik:

- a legszélesebb körű postai-filatéliai anyag felhasználása és ennek kiegyensúlyozottsága;
- a postai dokumentumok megfelelő volta;
- a filatéliai szöveg helyessége;
- filatéliai tanulmányok jelenléte és a vonatkozó fontos filatéliai anyag szakszerű felhasználása.

4.3 Állapot és ritkaság

Az állapot és ritkaság követelménye megkívánja a kiállított anyag minőségének értékelését, a választott tárgykörhöz létező anyag színvonalának, ritkaságának és viszonylag nehéz beszerezhetőségének tekintetbe vételével.

4.4 Bemutatás (külalak)

A bemutatás értékelésének fő szempontjai az ábrázolás és a kísérőszöveg világossága és a kiállított anyag általános esztétikai egyensúlya.

5. Versenygyűjtemények elbírálása

5.1 A tematikus versenygyűjtemények elbírálását a maguk szakterületén elismert szakemberek végzik a GREX (FIP Általános Kiállítási Szabályzata) V. fejezetének 31-46 pontjában (lásd GREV 5.1 pontját) foglaltak szerint.

5.2 Tematikai versenygyűjtemények tekintetében a következő címszavak arra szolgálnak, hogy a bírálókat a kiegyensúlyozott döntések meghozatalában segítsék (lásd GREV 5.3 pont):

Feldolgozás (<i>treatment</i>)	35
cím és terv	15
kifejtés (<i>development</i>)	15
újszerűség (<i>innováció</i>)	5
Ismeretek, személyes tanulmány és kutatás	30
tematikai	15
filatéliai	15
Állapot és ritkaság	30
állapot	10
ritkaság	20
Bemutató	5
Összesen	100

6. Zárórendelkezések

6.1 Fordításból eredő bármilyen szövegeltérések esetében az angol nyelvű szöveg az irányadó.

6.2 A FIP kiállításokon bemutatott tematikus versenygyűjteményekre vonatkozó Különleges Szabályzatot (SREV) a FIP Madridban megtartott 66. kongresszusa 2000. október 14-én hagyta jóvá. A szabályzat a kongresszus befejezése után haladéktalanul érvénybe lépett.

(Szerkesztői megjegyzés: a fentiekben összefoglalt rendelkezések a jelen kiadványban is érvényesnek tekintik és követik a magyar kiállítók számára 2002-ben közzétett kiadvány rendelkezéseit a szerkesztőknek a fordításból eredő pontosításaival)

IRÁNYELVEK

A TEMATIKUS VERSENYGYŰJTEMÉNYEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

1. Versenykiállítások

Az alábbi irányelvek célja az, hogy segítséget nyújtson a gyűjtőknek kiállítási anyagaik összeállításához és a zsűrinek, hogy a kiállított anyagokat FIP kiállításokon a Versenyanyagok Általános Értékelési Szabályzata (GREV), valamint a tematikus Kiállítási Anyagok Speciális Értékelési Szabályzata (SREV) alapján bírálják el.

2. Versenygyűjtemények

A kiállított lapoknak

- a választott témát egészében kell ábrázolniuk, vagy
- a gyűjtemény specifikus részeit mélységükben kell bemutatniuk anélkül, hogy a választott téma folyamatossága, illetve koherenciája kárt szenvedne. Ilyen esetekben szükség lehet a tervlapnak a kiállított anyaghoz történő igazítására (lásd 3.2.1. pont).

3. Versenygyűjtemények felépítési alapelvei

3.1. Megfelelő filatéliai anyag

Megfelelő filatéliai anyag az, amelyet postai küldemény továbbítására vagy más postai továbbítási célra adtak ki, szándékoztak kiadni, vagy a kiadás előkészületei során gyártottak, illetve postai küldemények továbbításához használtak vagy arra a célra érvényesnek tekintettek valamely kormányzati, helyi, vagy privát postai intézménynél, illetőleg bármely más ilyen felhatalmazással rendelkező szervnél.

A megfelelő filatéliai anyag jellemzői:

Az anyag típusa:

- Postai bérmentesítési cikkek (bélyegek, bélyegfüzetek, díjjegyesek, gépi bérmentesítések, automatából árusított bélyegek, pl. FRAMA címkék, stb.) és ezek változatai (pl. felülbélyegzések, felülnyomatok és céglyukasztások).

A módosított darabokat azonban nem lehet felhasználni akkor, ha a módosítás miatt azok nem kapcsolódnak az eredeti témához (pl. láthatatlanná teszik azt); a módosított anyagok csak a módosításhoz kapcsolódó témákhoz használhatók fel.

- postai bélyegzések (normál bélyegzés, hirdető-, emlék- és más speciális postai bélyegzés);

- bélyegek, bélyegzések, jelzések és/vagy (lev.)lapok, amelyek a feladó privilégiumára utalnak (pl. hatóság, fegyveres erők);

- egyéb, postai műveleteknél használt cikkek, mint pl. ajánlási ragjegyek, a postai útra vonatkozó címkék, illetve jelölések, kiegészítő címkék és jelzések (pl. cenzúra, fertőtlenítés, katasztrófa küldemények), küldeményjegyzékek, válaszkuponok, szállítmányozók jelzései, postai automata jelzések és címkék stb; ezeknek az anyagoknak lehetőleg a velük kapcsolatos dokumentumon kell szerepelniük.

- a kibocsátásra szánt bélyegek vagy a gyártási előkészületek során keletkezett vázlatok, próbanyomatok, stb.;

- variációk és tévnyomatok;

- okmánybélyegek. Ezek azonban csak akkor fogadhatók el, ha postai használatra valók, illetve postabélyegként használták. Pénzügyi célú okmánybélyegek csak kivételes esetben - ha pl. egy fontos tematikus részletet más módon nem lehet leírni - fogadhatók el.

Időkeret

- a bélyeg előtti korszaktól, a klasszikus időszakon keresztül, napjainkig terjed.

Postai szolgáltatás

- a normál küldeménytovábbítás mellett, speciális szolgáltatások is, mint a (bérmentes) szolgálati és katonai posta (ideértve az Airgraph, V-mail), a tengeri, vasúti és légi posta bármely típusa, a hadifogoly és koncentrációs tábori posta, a csomag küldés és szállítmányozás;
- a postai úton történő fizetés;
- a hivatalos szervek által engedélyezett, illetve megtűrt, vagy a hivatalos posta hiányában működő privát posta

„Egyéb postai műveletek” alatt a postai szolgáltatások egyéb formái értendők, pl. pneumatikus posta, távirat, elektronikus posta (azaz a postahivatalhoz elektronikus úton eljuttatott üzenet, amelyet kinyomtatnak és továbbítják a címzetthez), stb.

Nem megfelelő filatéliai anyag

A következő anyagok nem megfelelőek:

- nem létező postai területekről származó fantázia kiadások, száműzött, postai szolgáltatás nélküli kormányok vagy szervezetek által kiadott darabok;
- a feladó vagy a szállító privát bélyegzése a küldeményen, annak feladása előtt;
- képeslap, kivéve, ha az a postahivatal által készített díjjegyese;
- privát nyomtatás a díjjegyesen („repiquages”);
- adminisztratív (nem postai) jelzések, amelyeknek nincs postai jelentősége;
- privát dekorációk borítékon, levelezőlapon - bármilyen célú privát címkék (hirdetések)

Határeset anyagok

A különböző országokban érvényben levő postai szolgáltatások és szabályozások sorát, valamint azoknak az idők folyamán bekövetkezett változásait nem lehet minden helyzetre érvényes módon felsorolni. Egyes tételek csak bizonyos mértékig sorolhatók be a fenti megfelelő, illetve nem megfelelő kiállítási anyag kategóriákba, ezért ezek főleg olyan esetekben használhatók fel, amikor nem áll rendelkezésre más anyag valamely specifikus tematikai részlet ábrázolására. Ilyen darabokat csak alapos filatéliai alátámasztás mellett lehet beilleszteni a kiállítási anyagba.

Az egy-egy téma, ország vagy régió speciális filatéliai kultúrájához tartozó tételek csak igazoltan fogadhatók el és a számuknak arányban kell lenni a kiállítási anyag kidolgozottsági fokával.

Tematikus információ

A tematikus információ származhat

- közvetlenül a kiadás (vagy felhasználás) céljából, illetve a darab megjelenési formájából, vagy
- közvetve, az olyan darabok mélyebb elemzése révén, amelyek első pillantásra nem kapcsolódnak a témához.

Tematikus információ nyerhető tehát

- a kibocsátás céljából:
 - ott, ahol a kiadás követi a politikai helyzet változásait;
 - ott, ahol az dokumentál egy adott időszakot
- és, a tétel elsődleges, illetve másodlagos arculatán túl, abból, hogy milyen:
 - a szövege, az illusztráció művészi stílusa és más sajátosságai;
 - az anyag, amelyre nyomtatták, pl selyem szövet vagy bankjegy papír, haditérkép;
 - a vízjel rajza, valamint céglyukasztása;
 - a szöveg vagy illusztráció az ívszéleken, (tabs), az ívközép-részekben a bélyegfüzetek fedőlapjain, betétlapjain, stb.;

- funkciói vannak a postai szolgáltatásnak, amely tematikus jelentőséggel bír (pl. vasút, távirat, újság bélyeg, hivatalos kiadású postai díjjegyes, galambposta)

A fent ismertetett tematikus információnak

- a postai szolgáltatásból kell kiindulnia, vagy
- a postai szolgáltatásnak kell azt bevezetnie, illetve hozzáadnia (pl. hirdetési függelék, ívszéli ismertetések, díjjegyesek illusztrációi) vagy
- a postai szolgáltatásnak kell azt jóváhagynia (pl. díjjegyesek privát megrendelésre).

A magánjellegű nyomatok vagy felülnyomatok, melyek a darabra annak eladása után kerültek rá, nem felelnek meg a követelményeknek.

Általános bélyegzések akkor használhatók fel, ha egy helységnévnek specifikus jelentése van, illetve, ha a hely oka adott. Viszont, elégséges tematikai információt kell tartalmazniuk (pl. hirdetés szöveg, illusztráció), a helyiség adatai és/vagy a dátum mellett. Egy postabélyegző, még ha a bélyegelőtti időkből származik is, nem bizonyítja egy személy születési helyét. Úgyszintén a postabélyegzőn szereplő hely és dátum, amennyiben egy azonos időpontban és helyen történt eseménnyel kapcsolatos, csak akkor alkalmas a felhasználásra, ha más tematikai elemek is vonatkoznak a témára, vagy postatörténeti szempontból specifikus jelentősége van. Ez utóbbi esetben viszont csak akkor használható, ha a téma valamelyik fontos részletére utal.

A feladó és a címzett adatai jelentéktelen információt tartalmaznak, hacsak a dokumentumon nem szerepel valamilyen speciális postai privilégium (pl. kedvezményes postaköltség, vagy költségmentesség), ami a felek valamelyikének speciális helyzetéből, körülményéből, illetve státuszából ered (pl. hadi-, kormány- vagy más hivatalos posta). A kedvezményes költségű (vagy költségmentes) továbbítás, illetve a szolgálati bélyegzés, vagy ezekkel egyenértékű postai út jelölések feltüntetése elegendő bizonyíték. Egyes esetekben a feladó és/vagy a címzett adatai kiegészítő tematikus információként - a dokumentum postai elemeivel kombinálva - segítséget jelenthetnek.

Az az információ, ami magánszemélytől származó (posta által nem hitelesített) címkéken, jelzéseken, levélpecséten és díszítő felülnyomatokon található, nem használható fel a téma kifejtéséhez. Kivételes esetekben, - ha más anyag nem áll rendelkezésre - ezeket az anyag részének lehet tekinteni, amennyiben alkalmasak arra, hogy egy adott postai utat, vagy egy fontos tematikai összefüggést bemutassanak.

3.2. Tematikus feldolgozás (treatment)

A tematikus filatéliában a GREV által definiált koncepciót a terv képviseli.

A terv és a kidolgozás annak a bonyolult eljárásnak két aspektusát képviseli, melyet a gyűjtő a választott témából illetve a kiállítandó anyagból személyes tudásával és kutatásával, állít össze. Minél alaposabban ismeri a gyűjtő a témát, annál inkább lehetősége van arra, hogy növelje a tények és részletek számát a kiállítási anyagban, illetve, hogy több és több darabot találjon, amelyek illusztrálják azt. Az anyag alapos ismerete viszont lehetővé teszi, hogy újabb és újabb darabokat fedezzen fel, amelyek felhasználhatóságát gyakran csak a téma még alaposabb tanulmányozása után lehet igazolni, s ezáltal még kidolgozottabbá válik a terv.

3.2.1 Cím és terv

A tervnek és a címnek értelmes egységben kell lennie és tükröznie kell a választott téma specifikus jellemzőit. Értelemszerűen, különböző címek, különböző terveket eredményeznek.

Ha a kiállító a gyűjteményének egy önálló részét kívánja bemutatni, a kiállított anyag címének és tervének összhangban kell lenni a kiválasztott résszel.

A cím a munka szintézise. A címnek tehát összhangban kell lenni a lapok tartalmával és a lapokon szereplő egyes filatéliai darabok logikai rendjének a címben megadott történet összes részletére ki kell terjednie. Ha a cím többet sugalmaz, mint amit a kiállított lapok tartalmaznak, pusztán abból a célból, hogy a kiállított anyagot vonzóbbá tegyék,

félrevezető lesz, mert eltér a koncepciótól, amit a gyűjtemény képvisel. A terv tiszta és érthető bepillantást kell, hogy nyújtson a téma minden főbb részletébe.

A terv

- lehet szabadon választott, annak érdekében, hogy a téma, vagy egy ötlet szintézisét eredményezze, vagy
- származhat a témából természetes módon.

A terv szerkezete egyaránt követhet időrendi beosztást (történelmi, fejlődésbeli) vagy tárggyal kapcsolatos kritériumokat (tudományos, rendszerbeli, szervezeti, gazdasági, stb) illetve más kritériumokat. Pl. témák, amelyek szervezetekhez és intézményekhez kapcsolódnak (mint Vöröskereszt, ENSZ, Európa Tanács), ismétlődő események (mint Bélyegnapok, Olimpiai játékok), stb. alcsoportokba rendezhetők, szerkezetüknek vagy a tárgyalat szervezetek, egyedi események - amelyeket téma, idő vagy hely szerint soroltak be – jellegének megfelelően.

Időbeli vagy szervezeti kereteken belül kimunkált témáknak tisztán kell, mutatniuk a rendezvények vagy szervezetek tevékenységének hatását, eredményeit, feladatait, céljait, történelmi háttérét. A terv kizárólag tematikus felosztást és alfejezeteket tartalmazzon, „egyéb”, (mint pl. „vegyes”, függelék, stb.) fejezetek nélkül. Elkerülendőek az olyan alcsoportok, amelyeket kiadási dátum, kibocsátó ország, az anyag típusa (pl. gépi bélyegzések, vagy postai díjjegyesek), a kiadási alkalom (pl. évfordulók) alapján lehetne beosztani. Az ilyen darabokat tematikus információként lehet leginkább felhasználni. Ugyanez vonatkozik a speciális filatéliai tanulmányokra (lásd: 3.2.3.).

A tervnek logikus sorrendet kell bemutatnia, megengedve a teljes kiállítási anyag tanulmányozását, a különböző fejezetek közötti zavaró törések nélkül. Ideális esetben egy fejezetnek logikus módon kell kapcsolódnia az előzőhöz. Ennek köszönhetően, folyamatos, érdekes történet keletkezik, ahelyett, hogy felsorolást készítenénk, amelynek elemei egymáshoz nem kapcsolódnak.

A hatásos terv annyira széleskörű, amennyire csak lehet, mindaddig, amíg a címmel ez összeegyeztethető. Ennek alapján, hacsak a cím ezt kimondottan nem tartalmazza és a választott téma megengedi, a terv ne legyen korlátozva idő, vagy földrajzi határok által.

A különböző fejezeteknek kiegyensúlyozottan kell szerepelniük az anyagban. Ez azt jelenti, hogy az egyes fejezetek relatív tematikai súlyát a témán belül a cím határozza meg, nem pedig a rendelkezésre álló anyag mennyisége.

Az innovatív kiállítási anyag kidolgozásának előfeltétele az innovatív terv készítése.

- Az alátámasztani kívánt tematikus részlet jelentőségének megfelelő mértékben használjuk fel a darabokat. Egy adott tematikai részlethez rendelkezésünkre álló összes darabot nem kell feltétlenül teljes egészében felhasználnunk.

- A darabok a „történet” rendje alapján azonos lapon pontos tematikai elrendezés szerint vannak elhelyezve. A helyes sorrend előnyt élvez a lap esztétikai megjelenésével szemben.

Így tehát a tárgyhoz tartozó filatéliai darabok szimpla besorolása szükséges ugyan, de nem elegendő a magas fokú kidolgozottság eléréséhez.

A tematikus szöveg

A tematikus szövegnek:

- a kiállított darabok összekapcsolásával illusztrálnia kell a kidolgozás logikai rendjét. A jó összekötő szöveg hatékony és tömör, nem tartalmaz szükségtelen információt. Ha kellően gördülékeny, jól szemlélteti a tematikai kifejtés vonulatát magyarázatot kell adnia a darab tematikus minősítésére, ha ez szükséges (lásd. 3.3.);
- megfelelő információt kell nyújtania a bélyegek és más dokumentumok tematikus részleteiről.

A tematikus magyarázatoknak szoros kapcsolatban kell állniuk a bemutatott anyaggal és minden egyes állítást tematikailag megalapozott filatéliai darabnak kell alátámasztania, máskülönben gyengül a tematikus kifejtés.

Bár a FIP nyelvek használata a tematikus és filatéliai szövegek írásakor nem kötelező, a nemzetközi kiállításokon gyakorta megjelenni szándékozó gyűjtőknek, – munkájuk jobb megértése érdekében – nagyon ajánlatos a megadott nyelvek valamelyikét használni (lásd GREV 3.3)

A tervlap

A bevezető lap tartalmazza a terv főbb csoportjait: a finomabb és részletesebb alcsoportok elvileg csak az egyes oldalakon jelentkezhetnek. A terv nem helyettesíthető sem szöveges leírással, sem valamilyen általános bevezető szöveggel.

A megfelelő tervlap biztosítja, hogy sem a nagyközönségnek, sem a zsűrinek ne kelljen a kiállított lapok átböngészésével rekonstruálnia a tervet. Ha a fent említett hiányosságok folytán a látogatók, vagy a bírálók mégis erre kényszerülnének, ez nyilvánvalóan komoly nehézségeket okozna az anyag megértésében és elbírálatóságában.

A számozott beosztás – pl. decimális – használata elfogadható, amennyiben a számozás segít az anyag könnyebb megértésében. Ez azonban csak a terv fő részeinél használandó. A tapasztalat azt mutatja, hogy a két/három tizedes, vagy betű rendszer elegendő.

A tervlapon kívül, bevezető címlappal is kiemelhetjük a témát.

A címet, a tervet és a bevezető szöveget a hivatalos FIP nyelvek valamelyikén kell készíteni. Ezek: angol, francia, német, spanyol.

3.2.2. Kifejtés (development)

A téma és a megfelelő kiállítási anyag alapos tematikai és filatéliai ismereteken alapuló elemzése előfeltétele annak, hogy a tematikus kidolgozás a leginkább eredményes legyen. Ez az elemzés teszi lehetővé a legalkalmasabb darabok kiválasztását, azok kellő pozicionálását, sorrendiségének megállapítását, valamint az összekötő szöveg kialakítását. Ez azért szükséges, hogy az adott darab és a téma közötti kapcsolat világossá váljon.

Ez akkor válik lehetővé, ha

- az egyes tematikus részletek illusztrálására a legmegfelelőbb darabot választjuk ki

3.2.3. Újítás (innováció)

A kiállítási anyag a kiállító saját munkáját hivatott bemutatni, rávilágítva arra, hogy képes-e újítani. Az újítás erőfeszítést kíván – tanulmányozást, kutatást és képzelőerőt – és a meglevő munkák egyszerű, mechanikus ismétlésével nem érhető el. A kiállítók kihasználhatják a rendelkezésre álló összes forrást (pl. tematikus és filatéliai irodalom, egyéb gyűjtemények, stb.) kutatásaik elősegítésére.

3.3. A filatéliai anyag minősítése

Rövid tematikus leírásra minden esetben szükség van, amikor a téma és az adott darab közötti kapcsolat nem magától értetődő. Nem helyes kiállítani olyan darabokat, amelyek viszonya a témához nem egyértelmű. A megfelelő kiállítási anyag válogatása során előnyt élveznek és nagyobb jelentőségűek:

- a filatélia alapelemei (bélyegek, postai díjjegyesek, bélyegzések) szemben az olyan darabokkal, amelyeknek kevesebb kapcsolatuk van a postával, még az esetben is, ha azok kiadása, vagy használata postailag igazolt.
- kiadások, amelyek olyan információkat tartalmaznak, amelyek közvetlen kapcsolatban állnak a kibocsátó országgal, például politikai, történelmi, kulturális, vagy gazdasági szempontból. Elkerülendők az un. spekulatív kiadások, amelyek a tematikus filatélia divathullámaikat használják ki (ezek a kétes értékű darabok elvileg teljes mértékben kizárandók), kiváltképp azok, amelyek nem felelnek meg az UPU etikai szabályainak
- szokványos kiadások, ellentétben a vágott kiadásokkal (bélyegek, vagy blokkok)

- valóban lebélyegzett anyagok, ellentétben a megrendelésre előre lebélyegzettekkel.
- postai forgalomban továbbított és lebélyegzett küldemények, szemben a csupán emlékkiadványokkal, vagy egyéb anyagokkal, amelyek a gyűjtők kedvéért kerültek kiadásra, mint pl. dekorált FDC-k (még akkor is, ha ezeket a posta bocsátotta ki) és a carte maximum-ok
- a valóban továbbított darabok tarifahelyes bérmentesítéssel és a témának megfelelő bélyegzéssel, ellentétben a gyakran alulbérmentesített tételek szívességből történő lebélyegzésével, vagy ami még rosszabb, lebélyegzések bélyeg nélküli borítékokon („biankó” bélyegzés), kivéve azokat az eseteket, ahol ezek az ingyenes postai szállítási privilégium következtében fordulnak elő
- dokumentumok egyéni és eltérő címzettekkel, ellentétben a borítékokkal és levelező lapokkal, amelyek mind ugyanarra a címre érkeztek, postai előfizetés folytán
- Tarifahelyes bérmentesítések, ellentétben a filatéliai okokból való túlbérmentesítéssel (pl. komplett sorozatok).
- Megfelelő gépi bérmentesítések, ellentétben a szívességből történő bélyegzéssel (pl. „000”), kivéve, ha az „minta”, illetve ha postailag igazolható okból történt.

A fenti követelményeknek nem megfelelő anyagok (kivételek) csak az esetben kerülhetnek kiállításra, ha az megfelelő módon alátámasztható. Próbanyomatok, változatok és hasonló darabok viszonylag ritka volta és különleges jellemzői emelhetik az anyag filatéliai színvonalát. Közöséges variációk, (pl. apró színbeli eltérések) csak jelentéktelen szerepet játszhatnak, viszont hátrányosan befolyásolhatják a téma kifejtését. Ha egy változat nem mutat egyértelmű kapcsolatot a témával, az eredeti darabot is ki kell állítani támpéldányként.

Közöséges bélyegek és dokumentumok kiállítási anyagként akkor használhatók fel, ha ezek reprezentálják leginkább az adott téma egyes részleteit. A CM lapok használatát korlátozni kell néhány jelentős darabra, főleg abból az okból, hogy növeljék a bélyegekhez kapcsolódó

tematikus információ megértését. A CM szabályok szerinti téma, idő és dátum szükségszerű harmóniáján túlmenően, ezeknek a daraboknak a témához kapcsolódó bélyegzéssel kell rendelkezniük. A pénzügyi célú okmánybélyegek felhasználását néhány jelentős darabra kell korlátozni. Felhasználásuk elősegíti a tematikus kifejtést a téma egyes nagyon fontos pontjainál, amelyek másképp nem lennének kifejezhetők. E darabok kiállítása feltétlenül indokolt kell, hogy legyen.

(Szerkesztői megjegyzés: a filatéliai anyag optimális alkalmazására utaló FIP-zsűrori megjegyzés volt hallható egy nemzetközi szemináriumon 2024-ben: "a tematikus gyűjtemény filatéliai tartóoszlopai: hagyományos, postatörténeti és postai díjegyves filatéliai anyagok arányos alkalmazásban)

Filatéliai tanulmányok

A postai cikkek és dokumentumok számtalan filatéliai variánst jelentenek. Ha ezen anyagoknak filatéliai vagy tematikus jelentőségük van, akkor egy tömör és kiegyensúlyozott filatéliai tanulmányra van szükség ahhoz, hogy az anyag megfelelő módon kiállítható legyen.

A filatéliai tanulmány szisztematikusan követi az egyes kiállítási csoportok követelményeit, a hagyományos filatéliában (pl. a bélyegek és a variációk bemutatása), a posta-történetben (pl. a használat, posta járatok, postai kezelések, bélyegzések) és bármely más filatéliai területen.

A filatéliai tanulmány felhasználhatja a rendelkezésre álló forrásokat további személyes kutatásra. Hogy megőrizzük a kiállítási anyag egyensúlyát, e tanulmányoknak nem kell a teljességre törekedniük, céljuk inkább a jelentősebb filatéliai különlegességek bemutatása. Terjedelme legyen arányos azzal, hogy a gyűjtemény milyen mértékben specializált.

A filatéliai tanulmányok olvadjanak egybe a tematikus kifejtéssel anélkül, hogy hátrányosan érintenék a kiállítási anyag kidolgozásának folyamatosságát. A tematikus szöveg párhuzamosan kell, hogy fusson a tanulmánnyal, hogy a zavaró megszakításokat elkerüljük.

Filatéliai szöveg

Ha egy darab specifikus filatéliai jellege nem ismerhető fel könnyen, filatéliai szöveget használhatunk, hogy dokumentáljuk például az okmánybélyegek felhasználását, vagy, hogy bemutassunk egy filatéliai tanulmányt. Reklám jellegű kifejezések, amelyek például árverési katalógusokban szerepelnek, nem megfelelőek a kiállítási anyagban.

[Szerkesztői megjegyzés: magas rangú nemzetközi kiállítások tematikus gyűjteményeinek értékelésénél újabban (2019 óta) gyakran hangzik el, hogy az adott objektumhoz tartozó filatéliai szövegben annak postatörténeti és postai díjjegyes jellegzetességei is megjelenjenek (küldeményfajta, küldési útvonal, díjszabás, különleges postai eredetű jelzések értelmezése stb.)]

3.4. Bemutató

A GREV szabályai teljes mértékben vonatkoznak a tematikus kiállítási anyagokra, éppen ezért nincs ezekre vonatkozó tétel a SREV-ben.

4. Az értékelési szempontok

4.1. Tematikus feldolgozás (treatment)

4.1.1. Cím és terv

A cím meghatározza az általános elképzelést, ami azután a terv alapján kerül rendszerezésre. Az ellentmondások a terv és a cím között, arra utalnak, hogy vagy a cím nincs megfelelő módon megfogalmazva, vagy a szerkezet szintézise nem felel meg a választott címnek.

A tervlapot, mely betekintést enged a témába, az anyag elején kell elhelyezni. Ha ez nem így történik, három pont automatikus levonását vonja maga után.

A pontos, logikus és kiegyensúlyozott csoportokba és alcsoportokba való rendezés követelményei a következők:

- pontosság: a tervnek precíznek, tudományosan megbízhatónak és megalapozottnak kell lennie
- logikusság: a fő fejezetek egymásutánja és azok alcsoportjai racionális rendben kell, hogy elhelyezkedjenek anélkül, hogy fölösleges, vagy rosszul elhelyezett fejezetek fordulnának elő
- kiegyensúlyozottság, a különböző részegységeknek a tematikus jelentőségükkel és a rendelkezésre álló anyag minden főbb szempontjának megfelelően azonos fontosságot kell adni

4.1.2. Kifejtés (development)

A megfelelő összeállítás és a darabok jó elhelyezése, beleértve a külön lapon levőket is, jól érthető, precíz és folyamatos kidolgozásban mutatkozik meg. Rosszul elhelyezett darabok a kidolgozást zavarossá és nehezen érthetővé teszik.

Az anyag kiegyensúlyozottságáról akkor beszélhetünk, ha a különböző tematikus részletek a témán belüli jelentőségüknek megfelelő terjedelműek és mélységűek. Ez vonatkozik a filatéliai tanulmányokra is.

4.2. Ismeretek (*tudás: knowledge*), személyes tanulmányozás és kutatás

A GREV úgy tekinti a „filatéliai és ahhoz kapcsolódó tudást”, mint ami a következő két tényező következménye lehet:

- a „konceptió”-ra vonatkozó ismeret. Csaknem minden osztálynál postai és filatéliai jellegű: kiadások, felhasználások, nyomási eljárások, díjszabások, postai útvonalak, postaszolgálatok, stb. A tematikus filatéliában ez az „elképzelés” tematikus természetű: autók, hidak, történelem, természet, sport, stb., így a „tematikus ismeret” személyes tanulmányokon és kutatásokon alapszik, valamint a tanulmányozott anyag biztos tudásán.
- A „filatéliai ismeret” az, amely az elképzelést támogató felhasznált anyaghoz kapcsolódik. Ez a tényező minden osztályra jellemző.

4.2.1. Tematikus ismeret és az ahhoz kapcsolódó személyes tanulmányok és kutatás

Tematikus ismeretnek nevezzük a téma általános tudását, amely a darabok kiválasztásában jelentkezik, valamint azok egymáshoz való viszonyában, és az azokat kísérő, a tematikus részleteket bemutató szöveg megfelelő mivoltában; az anyag helyes tematikus felhasználása abban tükröződik, hogy mennyire megfelelően mutatja be a speciális tematikus részleteket.

Azon anyagok bemutatásakor, amelyeknek a tematikus jogosultsága nem látható meg azonnal és ezért azt a kiállítónak kell felderítenie, is a tematikus ismeret mutatkozik meg.

A tematikus tudás kizárja a tematikus hibák jelenlétét és elkerüli a nem közvetlenül odatartozó anyagok felhasználását, valamint a szükségtelen, határesetet képező tételeket.

A tematikus tanulmányok és kutatás színvonalának értékelésekor figyelembe kell venni, hogy rendelkezésre állnak-e korábban megjelent tanulmányok, hogy látható legyen, milyen mértékben hasznosította a már megjelent filatéliai irodalmat, katalógusokat, és korábbi kutatásokat az adott munka. Ezt azután össze kell vetni a személyes tanulmányoknak és kutatásnak az adott kiállítási anyagban való bemutatásával.

4.2.2. Filatéliai ismeret, és az ahhoz kapcsolódó személyes tanulmányok és kutatás

A filatélia szabályai - többek között - a gyűjtésre az állapotuk miatt alkalmatlan tételek jelenlétére (kiiktatására; pl. elvágott bélyeg, kivágott díjjegyes, nem megfelelő carte maximum lap) is vonatkoznak. Különböző típusú filatéliai anyag összegyűjtése és kellő súlyú bemutatása szükséges a különböző korokból, és minél több országból a választott téma lehetőségeihez képest.

A postai dokumentumok alkalmasságának vizsgálatánál figyelembe kell venni azok filatéliai megfelelőségét, beleértve a határeset tételek számát és azok bemutatásának jogosultságát. A kiválasztásnál a valódi filatélia fontosságát sokkal inkább figyelembe kell venni az egyes darabok

esetében, mint azok extravaganciáját (különködés).

A személyes filatéliai tanulmányok és kutatás tartalmazzon:

- anyagokat, amelyek

- - még nincsenek felkutatva ebben a témában, vagy csak nagyon kis mértékben;

- - a gyűjtésnek egy nem mindennapi területére irányulnak

- filatéliai tanulmányokat, amelyek jól dokumentáltak, igazak, mélyen elemezettek és amelyek nem csupán egy csomó összehordott darabot mutatnak be komoly filatéliai alap nélkül.

4.3 Állapot és ritkaság

Az állapot meghatározását a szokásos általános értékelési kritériumokra alapozzuk a filatéliában. A modern anyagok jó állapota alapvető követelmény. Bélyegfüzeteket a bennük levő bélyegekkel együtt kell bemutatni.

A témába illő bélyegzéseknek tisztáknak, jól olvashatónak kell lenniük. Használt bélyegek esetében, ahol az tematikusan érdekes, a bélyegzéseknek nem szabad eltakarniuk a bélyegképet.

Az anyag ritkasága objektív kritériumokon alapul, mint pl. a fellelhető darabok kis száma és a beszerzés nehézsége.

A filatéliai színvonal emelése érdekében feltétlenül szükséges, hogy a variációk, próbanyomatok és tervek, melyek bemutatásra kerülnek, ritkábbak legyenek, mint a kiadás maga. Ugyanez vonatkozik a blokkokra, csíkokra is.

Nyilvánvaló, hogy azok a darabok, amelyek annak ellenére, hogy ritkák, de nem tartoznak a témához, nem értékelhetők itt.

4.4 Bemutatás (külső)

A kiállító erőfeszítései megmutatkoznak a darabok elrendezésében és a kiállítási oldalakon bemutatott szövegben. A bemutatást a következő szempontok szerint bírálják el:

- az elrendezés egyértelműsége;

- a szöveg egyértelműsége;

- a gyűjtemény általános esztétikai egyensúlya.

(Szerkesztői megjegyzés: a kiállítási lapok alapszíne legyen fehér, vagy a fehértől színben csak kevéssel térjen el. Sötét színű lapok alkalmazása, továbbá a felhasznált postai dokumentumok szélesebb, fekete színű alapkeretezése rontja a bemutatás értékét)

5. A kiállítási anyag elbírálása

A tematikus bírák értékelési formanyomtatványt kötelesek kitölteni az alapos és következetes elbírálás érdekében.

A hamisított vagy javított tételek, amelyek nincsenek egyértelműen ilyenként megjelölve, a kiállított anyag leértékeléséhez vezetnek, amit a zsűri a szakértő csoport jelentése alapján tesz meg. Szakértői csoportot minden kiállításon ki kell nevezni.

Újnyomatokat csak ebben a minőségükben lehet kiállítani. Gyenge, vagy kifakult bélyegzések nem rajzolhatók újra a kiállítási darabon, helyette a bélyegzés egy jó minőségű kópiáját kell mellékelni.

A gyűjtők számára ezúton javasoljuk, hogy a kétes eredetű tételeket vizsgáltsák meg szakértővel mielőtt kiválasztják azokat a kiállítási anyagba, a hozzájuk tartozó szakértői igazolást pedig helyezték a kiállítási lap mögé, ugyanabba a védő tasakba és együtt mutassák be. Amennyiben az igazolás fénymásolatát használják, azt hitelesíttetni kell a Szövetséggel. A hitelesítés híján a komiszer is bemutathatja az eredeti igazolást Függetlenül attól, hogy a szakértői igazolás milyen módon tekinthető meg, az igazolandó tételre vonatkozó filatéliai szöveg végén zárójelben, vastag betűvel egy „e” jelzést kell elhelyezni, így: **(e)**.